

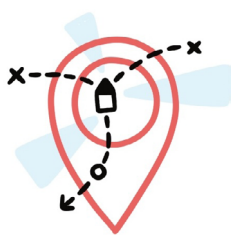
JAK WŁĄCZAĆ SOŁECTWA W ZARZĄDZANIE KRYZYSOWE I BUDOWANIE LOKALNEJ ODPORNOŚCI?

KATALOG MOŻLIWOŚCI DLA GMIN W KONTEKŚCIE USTAWY O OCHRONIE LUDNOŚCI I OBRONIE CYWILNEJ ORAZ USTAWY O ZARZĄDZANIU KRYZYSOWYM

System ochrony ludności w Polsce – ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz ustawa o zarządzaniu kryzysowym – nie widzi roli sołectw w zarządzaniu kryzysowym. Mimo to władze gminy mają kilka możliwości, aby z nimi współpracować.

Dlaczego warto włączać sołectwa?

Sołectwa to ponad 40 tysięcy lokalnych punktów pierwszego kontaktu. Na ich potencjał składają się m.in.:

bardzo dobra znajomość mieszkańców i lokalnych zagrożeń,

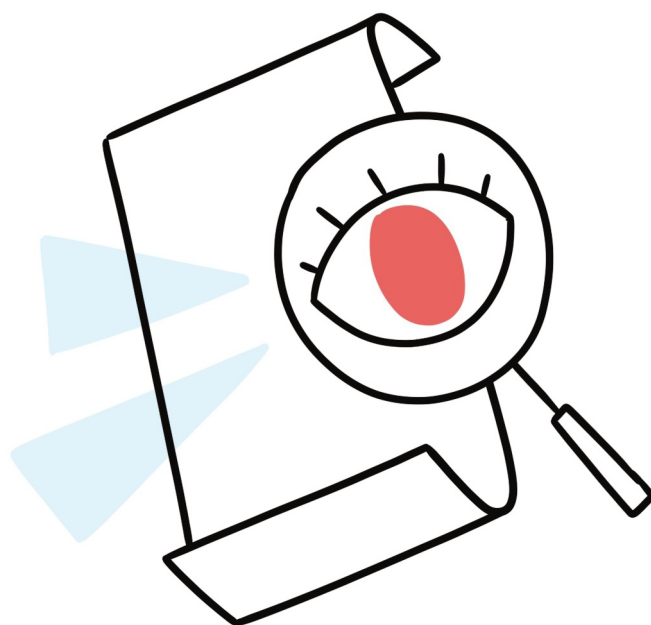
sieć kontaktów, także do osób starszych, chorych i wykluczonych,

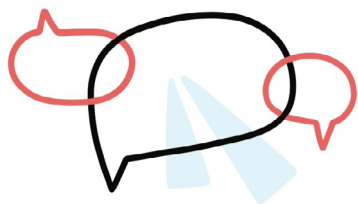
szybka mobilizacja ludzi, sprzętu i przestrzeni,

odciążenie urzędów i służb ratunkowych.

CO GMINA MOŻE ZROBIĆ JUŻ TERAZ – BEZ ZMIAN USTAW?

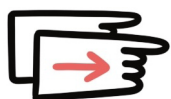

1.

Włączyć sołtyski i sołtysów do **gminnych** zespołów zarządzania kryzysowego

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta może powołać sołtyski i sołtysów do zespołu – taką możliwość daje ustawa o zarządzaniu kryzysowym.

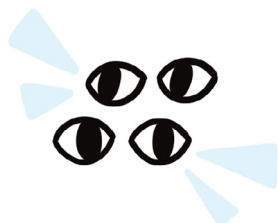
Pozwoliłoby to:

wspólnie planować działania,

ustalać procedury na wypadek zagrożeń,

lepiej rozpoznawać lokalne zasoby.

2.

Wpisać zadania ochrony ludności do **statutów sołectw**

Statut sołectwa może zawierać zadania:

- wspierania władz gminy w zakresie ochrony ludności, w tym dbania o lokalne zapasy i infrastrukturę (m.in. wody, energii, paliwa, leków),
- udziału w szkoleniach i ćwiczeniach,
- współudziału w przygotowywaniu planów zabezpieczenia lokalnych dóbr kultury,
- informowania i edukowania mieszkańców,
- wsparcia ewakuacji i organizacji schronienia,
- bieżącego rozpoznawania lokalnych zagrożeń.

WAŻNA UWAGA: spis zadań w statucie sołectwa powinien być na tyle szeroki, żeby pomieścić wszystkie potencjalne obszary zaangażowania sołtysów i sołtyszek w działania na rzecz ochrony ludności, ponieważ zapisów w statucie nie można zmieniać post factum.

3.

Przekazać sołectwom mienie do zarządzania

Sołectwa mogą:

- zarządzać mieniem gminnym (np. magazynem, świetlicą, schronieniem),
- dbać o zapasy, sprzęt i infrastrukturę,
- wykonywać czynności faktyczne w imieniu gminy.

WAŻNA UWAGA: statut sołectwa powinien jasno wskazać zasady przekazania przez wójta takiego mienia i reguły zarządzania nim, ale nie może precyzyjnie wyliczać składników majątku gminy powierzonych do zarządzania sołectwu.

WAŻNA UWAGA: wójt może upoważnić sołtysa do zawierania umów związanych z zarządzaniem mieniem komunalnym i korzystaniem z niego. Chodzi o umowy najmu, dzierżawy oraz użytkowania majątku gminnego, który przekazano w zarząd sołectwu (nowelizacja ustawy o samorządzie gminnym obowiązująca od 1 stycznia 2026 roku).

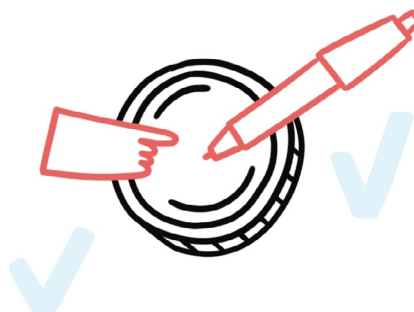
4.

Zapewnić finansowanie działań sołeckich dotyczących zwiększania odporności społecznej i ochrony ludności

Możliwe źródła:

- fundusz sołecki – np. na szkolenia, sprzęt, zapasy,
- wyodrębnienie w budżecie gminy pieniędzy na statutowe zadania sołectw, np. szkolenia dla mieszkańców dotyczące przygotowania się na sytuacje kryzysowe i reagowania w razie wystąpienia zagrożeń, zakup zapasów oraz sprzętu, rozbudowę i utrzymanie infrastruktury, wyposażenie miejsc schronienia.

W każdym z przypadków źródeł finansowania sołectwo decyduje, na co pójdą pieniądze, a gmina realizuje wydatek formalnie i księgowo.

PODSUMOWANIE

Zadania, które może realizować sołectwo:

- szkolenia mieszkańców z reagowania kryzysowego,
- prowadzenie lokalnych magazynów zapasów,
- przygotowanie miejsc doraźnego schronienia,
- wsparcie ewakuacji i pomocy sąsiedzkiej,
- zbieranie i przekazywanie informacji o potrzebach mieszkańców.

Zadania, które mogą realizować sołtyska lub sołtys:

- uczestniczenie w pracach zespołu kryzysowego – wójtowie powinni na stałe włączyć sołtysów do ich składu,
- monitorowanie zagrożenia w sołectwie,
- informowanie mieszkańców i gminy,
- współorganizowanie pomocy i ewakuacji,
- wspieranie działania służb i urzędu gminy.

Gminy mogą – i powinny – włączać sołtyski oraz sołtysów w budowanie odporności lokalnej, wykorzystując istniejące przepisy, statuty i budżet. Jednak **wójt nie może na co dzień wydawać sołtysowi wiążących poleceń ani nakazać** udziału w szkoleniach, ćwiczeniach czy pracach zespołu kryzysowego. **Takie polecenia są możliwe dopiero w czasie stanu klęski żywiołowej.**

W praktyce działania sołectw w obszarze ochrony ludności opierają się przede wszystkim **na dobrej współpracy z gminą, zaufaniu i dobrowolnym zaangażowaniu** sołtysów i sołtysów.

ZOBACZ WIĘCEJ:

D. Sześciło, Czy ktoś zapomniał o sołtyskach i sołtysach? Możliwości i trudności przy włączaniu jednostek pomocniczych w system ochrony ludności

MASZGLOS.PL

